

BUDA-PESTA

16 Maiu st. v.
28 Maiu st. n.

Va esî duminică.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 20.

ANULU XII.

1876.

Pretiułu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Lumea in chipuirii.

Candu durerea-mi e mai mare, si de lacrimi otravita
A mea inima zdrobita
Intre fericitiî lunei nu mai are ce catâ ;
Candu zarescu in locu de ômeni numai ale loru mor-
minte,

Fara sufletu oseminte,
Ce se 'ncerca idealulu cum mai bine a-lu petâ ;

Candu virtutea omenesca câ o larva mi s'arata
De papusi numai purtata,
Care jôca dupa placulu intemplerii ce slujescu ;
Candu mi-pare lumea tôta o imensa comediâ,
Si-a naturei parodiâ

Omenirea despojata de-alu seu farmecu omenescu ;

Candu in slut'a sa golime vedu desiertulu cum se 'n-
tinde

Peste tôte ce cuprinde,
Si 'n profundulu intunericu invelindu pe Dumnedieu,
Nu ne lasa nici minciun'a iscodita de durere
Pentru-a lunei mangaiere,
Ci a vremei mostenire o destruge 'ntr'unu césu reu ;

Candu si tu, ol dulce ingeru, pierdi din a ta stra-
lucire,

Pentru câ in omenire
Pân' si ochiulu ce te-admira, te profana, drag'a mea ;
Candu pamentulu te slavesce, elu pe fruntea-ti pune-o
péta,

Si pe câtu esti tu curata,
Sarutarea omenirii te 'njosesce pân' la ea :

Eu atunci te furu din lume, idolu scumpu alu vietii
mele,

Si pe aripi usiurele

Fugu cu tine, fugu departe de pamentulu pustitu,
Si te-ascundu in fundulu lunei, ce-i de-amoru desco-
perita,

A mea patria iubita,
Raiu alu fantasiei, unde e totu omulu fericitu.

Acolo cuprinsi de bratiulu vecinicieî creatore,
Imbetati de-amoru si sôre,
Noi sorbimu intinerirea din paharu dumnedieescu ;
Patimi mici, ce tinu de pôl'a unei vremi imbetranite
De noi fia deslipite,
Câci acolo intre stele altu-felu inimi se iubescu.

Altu-i dorulu, alt'a-i vieti'a, altu-i sinulu care bate
C'unu aventu d'eternitate,
Liberu chiar de suvenirulu pamentescului pecatu ;
Deci pe fruntea-ti de regina man'a sfant'a provedintiei
Aureol'a inocintiei
O aprinde la lumin'a unui sôre nepetatu.

Câci podób'a cea mai mare pe o frunte femeiesca
E cunun'a fecioresca,
Impletita 'n infratire de virtute si amoru ;
Tôte florile din dins'a bobociei trebui sè fia,
Ce cuprindu o poesîa,
Pentru toti unu mirosu dulce, pentru unulu mierea loru.

Acolo 'ntre ceriu si lume, pe-a nemarginirii mare
Tu mi-dai o sarutare
Si 'n a perului teu valuri secolu lir'a-mi o 'nvescu
Doi lucéferi, mari câ doru-mi, cu-a lumineloru lu-
mina,

Carei vremea se inchina,
Muritoriloru arata urm'a drumului cerescu.

Lasa dar din raiulu nostru o privire amorósa
 Peste lumea peatósá
 Noi cu mi'a fericirii inc' odata s'aruncámu,
 Si pe toti acei ce inca sè iubescu cu poesía
 In a nóstra 'mperatía
 P'alu amorului aripa pân' la noi sè-i innaltiamu !

Sè ne facemu noi o curte, ah! o curte 'mperatésca
 Din iubirea omenésca
 Unu concertu din dulci suspinuri si din cantece de
 doru;
 Unde-o calda sarutare din doi unulu inca face,
 Acolo marirea zace,
 Acolo e nemurirea, acolo este amoru !

Ast'a este a mea lume si-a mea 'ntréga bogatia,
 Nesfêrsit'a fantasía,
 Care tie la picidre ti-o intindu cá unu covoru ;
 Altii au cá sè te 'ncante pietre scumpe lucitóre,
 Dar eternu nesimtitóre,
 Eu am lir'a pentru tine si-unu suspinu nemuritoru.

Si pe candu te pierde lumea in a sa desiertatiune,
 A mea lira dulce-ti spune :
 „Vino draga sè 'nfrunti vremea pe-a cantării veselu
 sboru ;
 Poesi'a este 'n tine, langa tine vine-amorulu,
 Dupa tine vine dorulu,
 Fara tine e mormentulu alu meu singuru viitoru !“
 D. Petrino.

Tirani di amoru.

II.

Si óre ce póte fi caus'a, adevératulu isvoru alu acestui afrontu, ce se face legiloru ratiunei si naturei ?

Ignoranti'a si vanitatea, dóue concepte, cari sunt inimice de mórte culturai cá intuneculu luminei!

Sunt parinti, cari n'au patienti'a d'a asceptá timpulu candu dóra cu dreptu cuventu sè se póta falí cu mintea straordinaria a prunciloru sei, ci audíndu ei póte ceva despre Mozart, faimosulu artistu musicalu, (care dejá in etate de siese ani a pusu in admiratiuni curtile domnitoriloru din Europa cu maestrósai productiune pe forte-pianu) voiescu cu ori ce pretiu cá si baetulu loru, in care ei inca au descoperitu unu „geniu“ — buna óra ca alu lui Mozart — sè-i delecteze cu rarulu seu talentu. Si astfelu i maltratéza pe sermanulu genialu ca sè produca minuni.

Éca fantan'a reulu : *vanitatea* ! Ací ignorantia completa si peatulu neiertatu. Pe acestia i despretiuimu !

Alcum suntemu cu a dóu'a causa adeca *ignoranti'a*. Acésta ignorantia, care deosebitu de aceea de mai susu, care e frate de cruce a

vanitátii, va sè dica, de si dóra ómeni culti si cu inima, nu cunoscú puterea intelectuala a copíloru loru si astfelu ei voiescu a li desvoltá si cultivá spiritulu mai curendu decátu acésta ar fi cu putintia fara dauna intr'o parte séu alt'a. Despre acestia cu dreptu cuventu se póte dice : „Értati dómne cà nu sciu ce facu!“

A cultivá ceva, ce inca nu e desvoltatu ; a desvoltá ceva inca neformatu ! Ce lucru ne-naturalu !

Ei voiescu a culege fructe de pe pomulu abíá resaritu, si a mirosá ros'a pana e inca abíá unu pupsioru inchisu ! Despre atari parinti vorbesce Spurzheim, a carui disertatiuni despre frenología si educatiune sunt in tóta lumea cunoscute, candu dice, cà unii parinti se temu cà pruncii loru nu voru invetiá destulu de timpuriu cetirea si scrierea, si de aceea i constringu a petrece multe óre ale dilei in scóla intr'unu aeru stricatu, in locu d'a si oticli corpulu loru prin miscare libera. „Nici odata nu este iertatu — dice Spurzheim — a se cultivá spiritulu in detrimentulu corpului ; crecerea fisica sè premérge totu-de-una acelei psihice si apoi au a propasi ambele alaturea fara cá facultatea unéi sè intréca pe acélaialte, fiindu sanitatea bas'a, studiulu inse ornamentulu educatiunei.“

Toti aceia, câtú se ocupa cu crecerea copíloru aru trebuí sè posiéda cunoscintie esacte despre capacitatea spirituala a eleviloru sei, pentru pe a nu li impune sarcine nesuportabile. Candu luntrasiulu si-incarca nai'a, face acésta numai dupa ce i-a esaminatu capacitatea pentru pondu. Camil'a (drom edarulu) simtiendu-se pré incarcata, nu voiesce a se sculá pana arabulu nu-i usioréza sarcin'a. Unii copii inca se plangu, cà nu potú invetiá, atát'a, câtú li se impune, si ce sè vedi ? Arabulu nomadu e mai umanu fatia de unu dobitocu, decátu civilisatulu crescatoriu fatia de elevulu seu care e animalu cu minte. Intentiunea acestor'a este buna si nobila, bas'a inse din care au purcesu este falsa, fara ca sè o cunósca. Pe acestia tocmai pentru aceea departe de a-i despretiuí, i compatimimu numai.

Dupa ce astfelu amu fi indegetatu reulu dimpreuna cu causele lui, este pré naturala dorinti'a de a si scapá de dinsulu, voimu deci a ne ocupá putintelu de modelu si mijlócele prin cari s'ar puté sterpi din radecina acestu germene roditoriu in simburele desvoltării sociale.

Dintre tóte animalele omulu este la pri-

mulu debutu alu vietii sale fiinti'a cea mai neperfecta a naturei. Ticalosu si miseru ce este fara spriginu, si a nume fara spriginulu mumei nu numai cà in celu mai scurtu timpu vietii a i s'ar curmá si ar trebui sè rentórne la nimicire, adeca la starea de naintea conceperii sale, la neesistintia : ci pentru cá actiunile vietii sale sè se póta manifestá nu mai multu decâtu vegetatiunaminte, adeca sè-si póta ascurá esistintii'a de pe o di pe alta cu óre-care independintia, trebuesce omului mai lungu timpu ajutoriulu altora, decâtu ori carei specie de animalu. Dreptu ce fórte nimeritu dice Schiller *) : „Animalulu femininu mai curendu si-póte parasí viti'a decâtu mum'a pe copilulu seu.“ Pe candu puiulu de gaina abiá esitu din gaóce scie pigulá la sementia din care se nutresce alaturea cu mum'a sa, copilulu trebuescu ani întregi pana va fi in stare a se nutrí fara ajutoriulu mumei sale.

Din caus'a acésta rolulu mumeiare multu mai lungu sè dureze, decâtu cum de comunu dar mai vèrtosu in clas'a aristocratiei se considera practica : elu duréza peste totu periodulu alu doilea adeca alu copilariei, in parte preponderanta ; de aceea ne adresámu si noi prim'a data catra fraged'a muma, candu ni permitemu a-i atrage atentiunea la acele frumóse datorintie, cari pentru fia-care muma cu simtieminte nobile trebue se fia isvorulu tandretiei materne.

Principiulu de care au a fi condusi toti aceia, cáti sunt chiamati a concurge la educatiunea copilulu — desvoltarea corpului, animei si a spiritulu, va sè dica educatiunea are sè fia *fisica, morala si intelectualala* de odata.

Dar multiumita spiritulu de civilisatiune, ce strabate cu taria peste tóte pedecile, numai cá sè braveze lumin'a mintii a supra ori ce alte lucruri ei inferióre, fia acele apoi chiar in interesulu civilisatiunii esentiale séu neesentiale, salutarie séu funeste, frumóse, nobile séu ba : acuma se cultiva in celu mai mare detrimentu pentru ceialalti factori importanti, numai spiritulu, pentru cá astfelu se esplica cultur'a.

Cumca acésta metoda educationala câtu este de ratecita, destulu de apriatu dovedesce degenerarea fisica a societátii si caderea moralulu publicu, ce si-a luat aventu atátu de in-spaimentatoriu in timpurile nóstre, si care veninu infectivu chiar din orasiele mari cá totu

atâte focularie ale culturei se respandesce prin tóte arteriele societátii.

Concedemu cà multi prunci de timpuriu sunt destinati sciintiei, meseriei, artei etc. si astfelu educatiunea loru pana inca de totu fragedi se forméza in directiunea respectiva. Aceea inse nu ni va denegá nimenea, cà la ori ce cariera, cá sè fia elevulu odinióra membru folositoriu si placutu alu societátii, are sè fia *sanetosu, onestu si intieleptu*, si acésta frumósa trinitate a calitátiloru individuale numai sub influinti'a acelu regimu se póte ajunge, care este compusu din cei trei factori cardinali mai susu indicati.

Educatiunea ce se da copilulu pana la 7—8 ani sè se marginésca déca nu eschisivu, principalminte la desvoltarea fisica, semenduse totu odata in fraged'a-i inima acele invetiaturi blande, cari au a-i pune de micu o basa solida moralulu. Dar déca este de condamnatu parintele si educatoriulu pentru cutare negrigire, omisiunea acelei datorintie care i se impune de catra insa-si natur'a elevulu, adeca satisfacerea pretensiuniloru organeloru sale este mai pe susu de tóte condemnabila. Si acésta datorintia imperativa multi dintre acei parinti peccatosi, pe cari i amu apostrofatu de tirani din amoru nu numai cà nu o implinescu cu scumpetate : ci chiar se nisuiescu a produce rezultate contrarie.

Copilulu se afla in periodulu evolutiunii, fia-care organu se manifesta in gradu mai mare, acésta fervente miscare a organeloru particulare facu o revolutiune generala a complexulu întregu, de aci se esplica si petulanti'a prunciloru sanetosu, ce parintiloru causéza atát'a amaratiune, pe candu ei aru trebui sè-si gratuleze cà copiii loru dau asiá eclatante semne de vietia si sanetate. Din contra nici odata sè nu se bucre de asiá numitii „prunci solidi.“ O aparitiune cá aceea a copiiloru linisciti nici odata nu e caracteristica starei normale. Copilulu tacutu, retrasu din societatea confratiloru sei, bunu, ascultatoriu, de securu cà nu simte bucuri'a si fericirea acelora. Elu va impliní cu o adeverata subordine fiésca tóte câte i se recomanda séu impune de catra parinti, dar cu aceea apathia intr'adeveru trista cu care va primí d. e. vestmintele de paschi, séu incunoscintiarea cà are sè mérga prim'a data la scóla.

Si tóte aceste simtóme, cari merita compatimire si nu invidiare provinu séu din anomalía fisica, séu adese ori din defectulu óre care a facultátii intelectuale. Càci este consta-

*) „Über den Zusammenhang der thierischen Natur des Menschen mit seiner geistigen.“

tatu că cei mai talentati copii sunt mai nepacnici; neinfrenarea si escesele loru sburdate insufla grigia. Acestea pana a nu deveni stricatiöse altora nu trebuie innesusite, căci loru insi-ne numai spre folosu li sunt.

Gimnastic'a, mijloculu atātu de importantu pentru intarirea membrorulu si promovarea sanetătii sè nu fia trecuta cu vedere din partea nici unui parinte si institutoriu. Copilulu de ori ce secu sè nu fia lipsitu de binefacerile acestui mijlocu salutaru. Gimnastic'a nu numai intaresce si desvòlta organele sanetòse, ci chiar multe abnormități ereditate si căstigate, ce desfiguréza simetri'a constructiunii corpului potu fi prin efectulu acestui instrumentu ortopedicu netedite si delaturate.

In privinti'a alimentatiunii si a vestmintelor observàm pre multa grija si atentiune in cele mai numerose familii din clasele mai civilizate. Mam'a gelòsa de flòrea sanetătii pruncului seu, cu o gingasia precautiune luferesce de tôte influintiile stricatiöse atātu prin mancare, cătu prin vitregitatea si capriciele naturei. Inse chiar acést'a pré incordata, de si in intentiunile loru laudabile mesure de ingrigire facu pe elevu disponibilu la tôte acele suferintie, de cari tocmai voiescu a-lu feri. — S'au cine n'a esperiatu candva in cutare cercu familiaru cum respingu copiii cu indignare bucatele, ce li se impun, si oftéza indesiertu dupa acelea cari loru li placu si cari de secura si mai bine li convinu!

Unu instinctu óre care, ce observàm la animalele de casa in privinti'a pofirii si respingerii cutarui nutretiu, se manifesta si la omu, dar principalminte la copilu, si déca animaleloru de casa nu li intindemu decâtu nutremente, care loru li este mai bine primitu, pentru ce sè denegàm noi acésta procedura intielépta de la copilu, mai vèrtosu candu de la nutrirea convenienta gustului seu depinde in mare parte formarea temperamentului seu?!

Apoi ce se mai dicemu despre acei parinti, cari purcediendu din fals'a teorí, că copilulu trebuie dedatu la fie ce mancare, pana ce acest'a nu manca curechiulu din blidu nu capeta din scoverdile ce le-a diaritu in tinda?! Pentru că cineva sè póta judecă daunele ce se causéza prin acésta nesocotita fortia la mancare, cugetu că nu se recere multa cunoscintia a fisiologiei digestiunei.

Astfelu de ratecite apucaturi observàm si in privinti'a imbracamintelor. Pe candu copilulu de agronomu la satu in butulu celoru mai crâncene tempestāti, prin plóia si ninsóre

mergându elu voiosu, nu este alteratu in rumen'a-i sanetate — pe atunci coconasiulu de la orasiu, care nici din odaia nu ésa érna fara a fi invescutu din crescetu pana 'n calcăiu in vestminte bine cuptusite, la cea mai ne'nsemnata schimbare a timpului e atacatu de jungiuri, tusa etc. candu apoi este avisatu la ajutoriulu medicului si medicinei. Déca catra acésta mai adaugemu si aceea, curiòsa maniere de precautiune prin care copilului nu-i este iertatu a umblá pe afara cu capulu descoperitu, ce atātu de multu promovéza evaporarea si intarirea perului, i este opritu a bé apa decâtu numai incaldita: ni putemu formá o idea chiar despre sistematic'a procedere intru ruinaarea eleviloru.

Noi amu dorí, că sè se concéda pe deplinu copilasiloru, cari se afla in periodulu evolutiunelor, sburdarea de căte ori numai li concede timpulu in aerulu liberu. Risulu, strigatele inocente de bucuría nici odata sè nu fie conturbate, ma chiar promovate, pentru că acestea sunt salutarele canale, pe cari decurgu undele elemintelor imbuldite a spiritului copilarescu. „Si totusi comitu multi parinti — dice Brigham*) — marea nebunía d'a oprí aceste manifestatiuni a bucuriei si d'a innadusi in ei ori ce espresiune a vioiciunei. Fragedelor surescintie sunt risulu si strigatele naive in presinti'a parintiloru strictu oprite, fiindu ei necesitati a tacé si siedé nemiscati, asemenea papusieloru, pe candu suavele si ah cătu de scurtu duratòriele impulse a bucurieloru pruncesci sunt condamnate la amurtire consumatòria!“

(Finea va urmá.)

Georgiu Vuia.

R e n e g a t u l u.

Novela din suferintiile Romanului.

(Urmasre.)

— Cum se póte? . . . Dór' de nu sciucandu n'a ploiatu, ca sè se rumpa vre-unulu din stanca! . . .

— Chiar de asta me miru si eu. Inse e asié! — observà husariulu Ferencz.

Dupa cuvintele aceste cu totii se scoborira din trasura, apropiandu-se de bolovanulu fatalu.

Bolovanulu erá mare.

— Haidati! — dise inse Béla. — Óre cumva trebuiá sè-lu rostogolimu din cale! . . .

*) „Verstandesbildung des Kindes“ etc.

Si cu totii se apucara de lucrulu acest'a neasteptatu si neplacutu. Inse insedar, càci bolovanulu greu nu voiá nici sè se misce.

— Ací numai cu nesce pari amu puté sè ni ajutámu ceva! — opinionà birjariulu Mozsi.

— Avemu vre-o secure? — intrebà Béla rapede.

— Avemu, maria-ta.

— Apoi du-te dar iute, Mozsi draga, si taia vre-o câti-va pari. Dar grabesce! . . .

Birjariulu indata alergà la trasura. Luà de ací securea si disparù in padurea din apropiere dupa parii doriti.

— Nu ar fi óre mai bine, ca sè rentórcemu! — intrebà intr'aceste junele Pista, pe unchiulu seu Béla, cugetandu dinsulu póte, cà cu greu voru puté delaturá bolovanulu, si cugetandu mai probabilu la aceea, cà rentoreându-se, in sér'a acést'a pana mane ce bine si-ar mai puté petrece cu adorat'a sa Eteleca.

— Si eu asiu dice se rentórcemu, unchiule draga! — aprobà indata frumós'a Emilia, care siguru inca va fi cugetandu mai multu la doritulu ei.

Béla surise, ca si candu ar fi intielesu de locu oftàrile tainice ale acestoru doi amoroși.

— Asié asiu crede si eu, — audimu acum si pe husariulu Ferencz, — fiindu cà stàmu dejá de o jumetate de óra ací, si va mai trece atât'a timpu pana ce vomu scapá de acestu bolovanu, si noi astu-felu inseràmu pré tare inainte de ce vomu puté trece peste „gur'a ursului“! . . .

— Pfui! — infruntà Béla pe toti. — Voi par' cà sunteti fricosi! . . . Éca, Mozsi chiar vine cu parii. Indata vomu scapá noi de ací. Si déca vomu si ajunge ceva mai tardiu la „gur'a ursului“, nu vedeti voi ce séra frumósa vomu avé, incátu la lumin'a lunei si a lampe-loru de la trasura cá si diu'a putemu cale-torí! . . .

— A ceea e dreptu! — aprobara cu totii, inse mai multu pentru aceea, cà i-au infruntatu de fricosi.

Sosindu apoi Mozsi cu parii, fia-care luà câte unulu, si asiedindu capetele pariloru sub bolovanu, incercara astu-felu a-lu redicá si impinge din locu.

Si in fine reesira a delaturá intr'atât'a bolovanulu din cale, in câtu trasur'a putea se paseze prin „strimtura.“ Dar de trud'a lunga si grea la toti li curgea sudori pe frunte si facia.

Si candu esise apoi trasur'a din acestu locu fatalu, incepea dejá sér'a a se mestecá cu nóptea.

.

Dupa o jumetate de óra trecuse dejá trasur'a si peste drumulu ingustu si periculosu care conducea catra „strimtur'a mare.“ Intrase apoi fara vre-o pedeca si prin gur'a „strimturei.“ La mijloculu strimturei inse, caii cei din nainte incepura d'odata a se oprí de sine, a bate cu copitele si-a sfoará din nasu.

Birjarulu Mozsi dimpreuna cu husariulu Ferencz, tresarira adancu.

— Ce e ast'a? — intrebà Béla rapede.

— Nu e lucru curatu, maria-ta! — respunse husariulu.

— Dar ce e?

— Éra unu bolovanu!

Acum si Béla tresari puternicu.

— Da, maria-ta, — asigurà si Mozsi, — si inca unu bolovanu mai grozavu decátu celalaltu.

Erá petrundiatoriu dupa cuvintele aceste de a priví feciele desperate ale tuturor. Dinsii toti scieau bine, cà de ací rentórcerea e imposibila. Dinsii cu totii scieau, cà déca nu voru puté delaturá bolovanulu din cale, voru stá ací prinsu cá intr'unu carceru, fara cá in aceste locuri selbatice, in acést'a „strimtura“ de spaima sè póta in nóptea acést'a sperá vre-unu ajutoriu.

Alt'a otarire nu puteau sè-si ieie, decátu in ori ce modu sè delature bolovanulu din cale . . .

Dar bolovanulu erá formidabilu!

Desperata positiune. Si erá cu atâtu mai desperata, cà li trebuiá acum éra pari, dar giuru impregiuru nu se vedeau numai restópe si abisuri colosale, incátu erá peste putintia omenésca, cá óre cine-va sè tréca peste aceste, si din padurile indepartate sè aduca parii doriti.

Unu singuru remediu mantuatoriu mai erá. Si acést'a erá, cá óre care va sè se rentórcala la „strimtur'a mica“ si sè aduca parii cari i-au lasatu ací.

— Du-te, du-te Mozsi draga! — dise superatulu Béla, vediendu si dinsulu cà altu modu nu esiste.

Si birjariulu Mozsi indata si plecà catra loculu numitu ca sè aduca parii.

Ceilalti remasera langa trasur'a in „strimtur'a mare.“

Ací, in strimtur'a acést'a, nici radiele lu-

nei și-a steleloru nu puteau strabate. Nici ceriulu nu se vedea, căci capetele stanciloru colosale se întîlniau la olalta d'a supra drumului. Și negru că iadulu erá intunereculu în giurulu acestoru caletori desperati. Și numai la lumin'a lampeloru trasurei vedeau dînsii bolovanii stanceloru atîrnandu a supra capeteloru loru mai infioratoriu decátu sabi'a înfricosiata a lui Damocle.

Ceriulu par' că a voitu, că acești caletori, cari nu cunoseau decátu numai fericirea vieții, cari erau dedati a trăi numai în bucurii și imbuibări, sè-i cunósca acum puterea lui, sè védia, că unu simplu bolovanu aruncatu în calea loru, i póte aduce în desperare, i póte face sè guste si ei din pocalulu amar alu suferinteloru, si li póte aretá că ce e acelu chinu, în care arunca ei fara îndurare atâtea nevinovate suflete omenesci.

Abié dupa o óra buna putù birjariulu Mozsi sè se rentórca cu parii doriti.

Si candu apoi, dupa o truda îndelungata și amara vedemu apoi miscandu-se trasur'a si din acestu pasagiu atátu de fatalu, s'afflau dînsii dejá în puterea noptii.

În aceste óre misteriose ale spiriteloru aveau dînsii sè caletorésca catra locul celu mai periculosu, catra : „gur'a ursului“ . . .

BCU Cluj / Central Unit

Dupa unu patrariu de óra trasur'a ajunsé dejá aprópe si de acestu locu, si numai vre-o câti-va pasi mai trebuiau facuti, că sè paseze si peste elu.

— Oprese! — strigà d'odata husariulu Ferencz punendu si dînsulu manile pe franele cailoru.

Strigatulu acest'a atátu erá de cutremuratori, încátu toti se spariara.

— Dar ce e? — întrebà Béla.

— Nu e bine, maria-ta! — respuse husariulu tremurandu vizibilu si tienendu în manile sale dóuc pistóle pe cari repede si le scóse dejá din scurteic'a sa.

La vederea armeloru ceilalti se cutremurara si mai adancu.

— Dóra ni stà cine-va în cale? — întrebà Béla.

— Uitati-ve numai, — aretá husariulu, — acolo langa „îsvorulu hârcei“ se vedu de radiele lunei umbre de ómeni, cari trebuie că stau ascunsi între pietrile „stancéi de mórte!“ . . .

— Asié e! — observara cu totii.

Dar nici nu pronunsiara inca dînsii bine

acestu cuventu, si în aceea-si clipita, d'odata că si candu din pamentu aru fi resaritu, o multime nenumerata de individi încungiurara trasur'a, si înainte de ce óre-care va ar fi pututu avé timpu de a se aperlá séu opune, totu atátu de multe bratie puternice că ferulu se îndreptara a supra loru si i trasera la pamentu.

De spaima fraged'a copila Emilia lesinà indata.

— Hotiloru, ce voiti voi? — murmurà Béla infuriatu.

— Taci, blastematule! — strigà unulu dintre ei. — Tu esti hotiu! Noi n'amu venitu sè vi furàmu banii vostrii. Nu vremu sè vi rapimu averea si bunulu vostru! . . . Numai voi o faceti acést'a, fara rusinare, chiar si la lumin'a dilei, chiar si în faci'a lui Dumnezeu! . . .

Vocea înfricosiata a acestui individuu cunóschemu. Erá Petru Tibreanu.

— Dar ce voiti cu noi? — audimu ér pe Béla.

— Voimu sè scapàmu lumea de nesce peccatosi si pagâni că voi, cari n'au frica si temere nici chiar de Dumnezeu! . . .

La aceste cuvinte, că si la unu semnalu doritu, vedemu cét'a acestoru individi resbunatori într'o clipita redicandu în aeru pe Béla si husariulu Ferencz, alergandu cu ei catra „gur'a ursului“ . . .

Si peste câte-va minute apoi, vedemu la „gur'a ursului“, la acést'a prepastia înfricosiata, sburandu susu în aeru trupurile aruncate alu acestoru nefericiti, si disparendu apoi pentru totu-de-una în abisulu infioratoriu.

Si urmà apoi indata o scena si mai teribila decátu acést'a.

Victime nóue vedemu transportandu-se éra catra locul de perdiare.

Aceste victime erau birjariulu Mozsi, junele baronu Pista, si lesinat'a copila Emilia.

Cét'a resbunatória inca nu ajunsé cu dînsii la „gur'a ursului“, dar numai vre-o câti-va pasi mai erau de facutu, si acești nefericiti, a caroru viéti'a erá legata numai de acestu firu slabu, de acești pucini pasi, inca aveau sè dispara pentru totu-de-una.

Dar în acést'a celu mai înfricosiatu momentu se audira d'odata din îndepartare nesce tropote de calu.

(Va urmá.)

Mihaiu Cirlea.

R A N E L E N A T I U N I I.

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

Dar dinsulu trebuia să aiba mai alesu unu publicu ungurescu, căci acuma ungurii erau la putere, ei aveau să spriginésca realizarea aspiratiunilor lui, ei trebuiau să-i duca vestea în toate partile, să-i faca renume pana si la ministeriu. La ei avea să-si faca poporalitate.

Va să dica, trebuia să vorbésca unguresce, căci ungurii numai asiá lu-puteau întielege.

Unu preotu romanu să pronuncie o predica ungurésca! Ide'a acést'a în primul momentu i parú cam curiósá; inse mai tardú, tocmai pentru că erá curiósá, i parú fórte originala, si pentru acést'a i placú, si decise a o traduce în realitate.

În câtu privesce numai limb'a, putea să îndeplinésca usioru acést'a, căci elu sciea bine unguresce; ma unii diceau, că vorbiá mai naturalu acésta limba decátu cea romana. Se póte, căci nascutu într'unu comitatú ungurísatu, nici elu nu putú să faca exceptiune din inteliginti'a romana de acolo.

În privinti'a locului inse nu putú să gasésca asiá usioru unu espedientu.

A predicá în o bisericá romana unguresce, si tocmai în ceea din capital'a comitatului! Ast'a erá prim'a lui idea. Si o gasi fórte potrivita pentru scopulu seu. Cum sè nu? În capital'a comitatului siedeau fruntasii ungurilor, barbati mai renumiti ai loru, cari la guvernú aveau cea mai mare inriurire. Audindu, că în biseric'a romana se va tiné o predica în limb'a ungurésca, toti voru fi gata sè se infatisieze chiar si pentru noutatea intemplerii, abstragéndu de la impregiurarea, că are să vorbésca parintele Plopescu, de a carui oratoriá si dinsii avura ocaziune să audia multe laude. Ungurii acestia admirandu-i acolo talentulu oratoricu, dar mai alesu ascultandu frasele sale umflate de patriotismu magiaru, i voru face renume, si astu-felu voru conlucrá toti la realizarea visuriloru sale de innaintare.

Inse ori câtu de potrivita i pareá acésta idea, totusi nu cutediá a se prinde a o esecutá. De candu lumea asiá ceva nu s'a facutu în acea bisericá. Se temea, că poporeniul lui — în just'a loru indignatiune — se voru scandalisá si voru dá espressionu numai decátu simtiementului loru, si asiá usioru s'ar puté escá unu sacrilegiu, — ér ungurii inca lu-voru considerá mai multu cá pe unu lingusitoru, si asiá nu-si va folosí nimica.

Va să dica, trebuia să afe altu locu spre a figurá în elu cá într'unu teatru comediantulu, care declama pentru aplausele publicului.

Si i plesni prin minte, că decá în biseric'a romana nu va puté să tina acea predica, va pronuncia-o la cutare ingropatiune, sub ceriulu liberu, unde se póte vorbí în ori ce limbá.

Dar spre acestu scopu trebuia să móra vr'unu omu notabilu. Inse aceia toti erau sanetosi.

Parintele Plopescu totu sperá în Dumnedieu, că va binevoí a ciuntá firulu vietii óre-caruia dintre ei; într'aceea compuse o predica minunata în limb'a ungurésca, pentru că la timpulu eventualu sè fia numai decátu gata.

Acuma dara si predic'a numai mortulu mai lipseá. În toate deminetile si serile indreptá dinsulu ru-

gatiuni ferbinti catra tronulu celu cerescu, cá sè-implinésca cererea, sè móra vr'unu omu mai cunoscutu, numai pentru că dinsulu sè póta tine o predica în limb'a ungurésca.

Inse — par că n'ar fi fostu nici unu medicu în orasiulu acela — nu numai omu mai de frunte, dar nici altulu mai micu, n'a muritu în parochi'a sa în decursu de trei septemani.

În sfirsitu incepú a desperá, si acusá pe Dumnedieu, că este nedreptu fatia de elu, căci pana candu altora li-a datu terenu de esclare, lui lu-refusa cu deseversire.

— Ah! numai odata sè potú rostí o predica în limb'a ungurésca, frumosu si sonorú, asiá cum o pronuncia inteliginti'a romana din comitatulu meu, — esclamá elu, — scíu că asiú cucerí pe toti. Asiú incantá toate animele, asiú incatusiá toate mintile. Si atunci viitoriulu meu ar fi frumosu!

Inse privilegiulu acest'a nu se apropiá de felu. Fruntasii romani erau atât de negalanti, încátu nici unulu nu mori, pentru că tinerulu si „escelintele oratoru bisericescu“ — cum se numiá elu pe sine însuși — sè-si póta realizá poft'a animei sale.

Totu asteptandu astu-felu momentulu fericitu, în care va audí, că óre-care poporeanu de frunte alu seu a muritu, petrecea dilele în cea mai mare nelinise si nerabdare, candu éta odata vini crisniculu, că este mortu si trebue să traga clopotele.

Ce scire imbucuratoriá fu acésta pentru elu!

Nu mai decátu sarí de pe divanu, si lu-intrebá:

— Ce felu de mortu? Mare séu micu?

— Mare, — respunse crisniculu.

Abiá si-putú ascunde bucuri'a. Asiá dare este unu mortu mare, care se póte inmormentá cu predicatiune. Numai atât'a mai trebuia să scia, decá acel'a a fostu unu poporeanu de frunte?

Deci intrebá:

— Cine?

— Unu tiganu, — respunse crisniculu într'unu tonu de dispretiu, care semnalá, că nu va fi cine sè platésca stol'a, ci mortulu va trebuí ingropatu gratis.

Unu tiganu!

Ca si candu l'ar fi udatu cu unu ciuberu de apa rece, tocmai asiá sunara aceste cuvinte în audiulu parintelui Plopescu. Elu a asteptatu unu mortu de frunte, caruia sè se póta face pompa mare, si pe care sè-lu póta iumormentá cu predicatiune ungurésca; dar éta a muritu unu bietu tiganu, care nu se póte inmormentá decátu numai simplu, unde elu nu are să tina nici predicatiune, si nu póte chiamá inteliginti'a magiara cá sè-lu admire.

Ce sarbeda desamagire, dupa unu visu atâtu de frumosu!

Sermanulu omu ajunse la culmea desperatiunii sale.

Ce să faca acuma dinsulu cu predicatiunea sa bombastica, pe care a pregatitu-o cu atât'a studiu, si de la care asteptá unu efectu asiá de mare si unu resultatu atâtu de favoritoriu pentru realizarea aspiratiuniloru sale în viitoriu?!

Sè o dica la inmormentarea unui tiganu?

Dar nu se potrivia de felu? S'ar fi facutu batjocura. Si-apoi nimene n'ar fi vinitu sè-lu asculte.

— Dómne! pentru ce n'ai lasatu sè móra unu omu cum se cade, în loculu acestui prepaditu de tiganu?! — esclamá dinsulu necasitu ce erá.

Tiganulu fu inmormentatu. Apoi trecù érași o septemana, si totusi inca nici unu omu de frunte nu voi sè móra.

In fine éta in o di trasera clopotulu la — calvinu. Parintele Plopescu scóse unu suspinu.

— Ah! ce fericitu e preotulu calvinu, — dise elu, — acela are mortu, inse eu — n'am! Ce bucosu l'asiu inschimbá cu unu Romanu!

Si numai decátu se inseninà, càci i plesni prin minte o idea bizara, si se intrebà:

— Ore n'asiu puté eu predicá la inmormentarea acelu calvinu?

Si numai decátu totu dinsulu si-respunde:

— De ce nu? E dreptu, cà asiá ceva inca nu s'a pomenitu; dar tocmai pentru acést'a ar fi unu ce nou, suprindictoriu, care ar atrage atentiunea publica si mi-ar puté folosi multu!

Si érași statù pe gânduri. Apoi érași continuà:

— Si in sfirsitu, ori care ar fi deosebirea intre religionile nóstre, au nu sunt si calvinii crestini intocmai cá noi! Eu nu sum bigotu. Nu gasescu nici unu pecátu in aceea, cà voiu tiné o predica la inmormentarea unui calvinu.

Meditandu totu asiá, in fine se liniscì, si hotarì cu deseversire sè tina acea predica, de cumva preotulu calvinu lu-va iertá. Inse acela i erá prietenu din copilaria, si asiá n'avea nici o temere, cà dóra i va refusá cererea.

Acuma numai aceea mai urmá, sè afe cine a fostu mortulu? Càci déca si acelu va fi fostu vr'unu tiganu, a, oi érași si-va puté pune poff'a in cuiu. Dar in privinti'a acést'a se liniscì numai decátu, aducându si a minte, cà tiganii din orasiu toti sunt poporeni lui.

Se imbracá dara iute si merse a intrebá, cà cine a muritu?

Spre cea mai mare bucuría a lui aflá, cà repausatulu este unu conte, care a jucatu unu rolú fórté mare in viét'i'a publico-politica a tierii ungueresci; a fostu unu omu de frunte in acestu comitatu, cunoscutu si stimatu de comunu pentru multele sale acte filantropice.

Tocmai astu-felu de mortu i trebuia lui.

Cátu de frumosu va puté vorbí despre patriotismulu lui, despre fratietatea desvoltata de elu, — si câtu de bine va puté condamná pe toti cei nu urmeza acésta cale!

Tocmai se potrivia cu predic'a pregatita de dinsulu mai de multu.

Merse dara numai decátu la preotulu calvinu, si i comunicá vointi'a. Acel'a fu suprinsu, dar se invoi, cu conditiunea inse de a obtine si aprobarea nemuriloru repausatului.

Acea inca se invoira, si cu atátu mai vértosu, càci soc'i'a repausatului, si acuma veduv'a lui, erá romana, o simpla féta de tieranu.

Bucuri'a parintelui Plopescu erá nemarginita. Pan'acuma numai odata a tinutu cuventare ungueresca in publicitate, candu si-a rostitu profesiunea de credintia politica in calitate de candidat la deputatia, dar atunce s'a blamatu uritu; càci voindu sè imiteze pe Zimbranu, pentru prima-óra a cutediatu sè blameze stindardulu nationalu, din care cauza Romanii l'au parasitu cu indignatiune, éra magiarii si-a batutu jocu de elu — cà de unu instrumentu orbu.

Acuma inse avea sè figureze pe altu terenu, mai propriu lui, pe care putea sè repareze caderea de a-

tunce, ma inca sè se si innaltie si sè-si elupte admiratiunea tuturor.

Acuma avea sè dica o predicatiune, in care cu citatiunile sale din sant'a scriptura va putea sè acopere multele defecte politice ale cuventarii sale.

E bine, spre a puté face unu efectu mare, avea trebuintia de unu publicu fórté numerosu. Deci, de si sciea, cà la acésta inmormentare totu orasiulu va fi de fatia, ma voru vini némuri si cunoscuti si din alte parti ale tierii: totusi parintele Plopescu se ingrigi inca de timpuriu, cà scirea despre predicarea lui in limb'a magiara sè se respandésca câtu mai tare in publicitate.

Deci sub nume falsu scrise la tóte diariile din Budapesta — afara de cele romanesci — cà la inmormentarea contelui si marelui patriotu magiaru X., in orasiulu N. N., si tinerulu dar escelintele oratoru bisericescu romanu Nyárfay Szempró va tiné predicatiune in limb'a ungueresca.

Cáci este de insemnatu, cà parintele protopopu numai romanesc se scriá „Plopescu,“ — ér ungueresce figurá totu sub numele „Nyárfay.“

Dar nu este elu uniculu, care facea asiá. Mai sunt intre noi si altii, cari au asiá câte dóue nume, par cà conumele s'ar puté traduce.

Avisulu tramisu la diariile magiare din Budapesta aparù si in fói'a locala ungueresca, inse aice cu mai multu forfoiu, insotitu de laude mai mari, si adausu cu unu apelu catra publiculu unguerescu, cà sè useze de acestu privilegiu spre a audì pe „escelintele oratoru bisericescu romanu“ si in limb'a ungueresca.

Nu scimu acestu apelu, séu dóra numai popularitatea cea mare a repausatului, au fostu caus'a, dar atát'a e positivu, cà la inmormentare se aduná unu publicu fórté numerosu.

Ceremoni'a dupa ritulu calvinu se seversì iute, si dupa ce nimica nu mai remase de indeplinitu, se dete semnalulu parintelui Plopescu, cà póte sè incépa a vorbí.

Dinsulu aruncá o privire de triumfu in giuru de sine, cà si generalulu care se uita a supra armatei sale pe care o comandéza, si imbracandu o fatia din cele mai pline de pietate, si-facù cruce si incepù sè vorbésca.

Faptulu erá cam curiosu, cà la o ingropatiune calvinésca sè se facea cruce, si unora dintre calvini nici nu le vini pré bine la socotéla acésta; dar uitara de curendu superarea loru, càci „az oláh pópa“ vorbiá frumosu, adeca pe placulu loru, si cucerì in timpu scurtu complacerea tuturoru unguuriloru.

In restimpu de o óra si jumetate — mai pe scurtu santi'a sa nu scie sè vorbésca, — parintele Nyárfay facù o excursiune câtu de aventurósa in tóte regiunile politice; facù panegiriculu unui patriotu, care mai pe susu de tóte considera patri'a s'a; improscá o filpica strasnica in contra politicei moderne a unoru Romani rataciti, cari punu in sirulu primu totu-de-una nationalitatea loru. Condamná aspru acésta tendintia, inferà pe toti corifeii ei de-a rëndulu, si incheiá, dicéndu cà in tier'a acést'a toti suntemu unguiri.

Cuventarea produse efectulu celu mai mare. De cumva aceea s'ar fi rostitu intr'unu teatru, séu in vr'o adunare publica, ascultatorii de siguru aru fi eruptu in aplause. Inse nu este datin'a, cà o predicatiune sè

se aplaude, deci toti se despartira in tacere, dar adancu emotionati.

Parerea generala intre unhuri fu, cà parintele Nyárfay e nu numai oratoru eminentu, dar totu-odata unu patriotu magiaru de omenía.

Toti disera, cà dinsulu merita sè fia episcopu, séu celu putínu sè inainteze in rangu.

Opiniunea publica unghuresca fu dara càstigata. Parintele Nyárfay erá fericitu. N'a asteptatu in sedaru. A escelatu si si-a atrasu atentiunea generala. A facutu unu pasiu catra scopulu seu.

Si cá acest'a sè fia si mai siguru, si-tipari cumentarea in câte-va sute de esemplare si o tramise tuturoru notabilitatiloru magiare, incependu de la ministri si pana josu; cá toti sè-lu cunosca, ce bune simtieminte are si astu-felu sè se recomande graziei loru.

VIII.

Mirésa noua.

Sosi érn'a si intr'aceste Pista se facu totu mai demnu de simpath'a si iubirea unghuriloru. Isolatu de totu din cercurile putine romane, care mai cute diau sè infrunte atacurile puterniciloru dilei; combatu aspru de Romani pentru purtarea sa antinationala: elu si-resbuna persecutandu ori ce idea nationala si pe toti propagatorii ei, cá sè-i nimicesca, sè nu mai fia nici unulu si sè remana elu invingatoriu a supra tuturora.

Astu-felu din di in di, facendu câte unu nou actu anti-nationalu, cadu repede totu mai in josu pe treptele prepastiei.

Celu de pe urma actu alu seu fu scóterea limbei romane din oficiu in comunele romane, si sequestrarea sigileloru cu inscriptiune romana ale sateloru romanesci; introducendu in loculu acestora limb'a magiara si sigile facute cu inscriptiune totu in acésta limba.

Prin atâte fapte elu dovedi cu deseversire unghuriloru, cà se potu increde intr'insulu, — éra Romaniloru, cà l'au perdutu pentru totu-de-una.

Elu inca erá de parerea ast'a, si nici nu mai voi sè proceda in alta directiune.

Intr'aceste elu amblá a dese ori la famili'a lui Székelyhidy, unde totu-de-una fu primitu cu cea mai mare afabilitate din partea tuturora.

Conversatiunile ce le-a intretinutu cu Irma, au stérnitu in dinsulu cea mai buna sperantia pentru vitoriulu seu. Ce e dreptu, elu nu i-a facutu inca vr'o declaratiune categorica de amoru, inse la unele alusiuni ale lui in asta privintia ea a respunsu prin niste termini, cari erau de natur'a d'a-lu incuragiá, si prin urmare se putea simti fericitu.

Intr'una din dile Pista siedea singuru in odai'a sa, meditandu despre viitoriulu seu, — candu de odata usi'a se deschise, si intrá Lajos, fratele Irmei.

Pista sari de pe scaunu si lu-salutá cu cea mai mare bucuria, cá pe unu óspe fórte placutu, in care dinsulu vedea pe fiitoriulu seu cumnatu.

— Am vinitu tramisu de mama-mea, — incepú Lajos, — sè te invitá la noi pe mane la o serata de-claratoriá-musicala, insotita de dantiu.

— Spune multiamit'a mea iubitei tale mame, — respunde Pista, — me simtiescu onoratu prin acésta invitatiune, si me voiu infatisia.

— Inse nu numai ea, — continua Lajos, — dar si soro-mea mi-a spusu, cá nesmintitu sè vii.

— Si domnisiór'a Irma?

— Si ea.

— Ah! este pré gratiósá.

— Si toti te dorimu.

— Voiu merge. Cum sè potú refusá o invitatiune atátu de gentila?!

Si dupa aceste vorbe ei ocupara locu si incepura a conversá despre felurite obiecte.

Pista se simtiea fórte fericitu, càci nu numai dómn'a lu-invita, dar inca si domnisiór'a. Elu ingramadi pe aducatoriulu acestei sciri bune cu totu felulu de amabilitati, si nu-lu lasá a se departá pana sér'a tardiu; dar si atunce mersera amendoi a ciná in ospetaria.

In diu'a urmatória la timpulu ficsatu Pista se aflá dejá la Frundiesci. Elu erá celu d'antáiu dintre toti óspetii. I parea fórte bine, càci putea conversá neconturbatu cu Irma.

— Pré frumosu de la dta, cà ai vinitu atátu de punctualu, — observá ea.

— Invitatiunea dtale e cea mai placuta porunca pentru mine, — respunde elu, — si implinindu-o, mi-am facutu cea mai mare placere.

— Asiá dara dta te affi bine in satutiulu nostru simplu?

— Ori unde — in societatea dtale.

— Prin urmare astadi nu-ti vei petrece pré bine, càci la noi au sè fia acuma multi.

— Ori câtú voru fi, eu numai pe dta te voiu vedé necontentitu.

— Vei face fórte reu.

— Pentru ce?

— Pentru cà ceialalti óspetii se voru superá pe dta.

— Ér dta?

— Eu?

— Da, da!

— Ah! Éta tocmai vinu óspetii. Érta-me, cà trebue sè me ducu a-i primí!

Si Irma, usióra cá o gazela, fugi din salonu spre intimpinarea óspetiloru. Pista o urmá.

Pe candu ei sosira afara, o trasura cu óspetii se oprí dejá in pórtá. Erá betranulu proprietariu Szilvay cu soci'a si fic'a sa. Elma, o bruneta copila cu fatia rumena, care suridea cu veselie, cá tóte fetele cari sciu cà voru dantiá in curendu.

Pista ajutá damele a se cobori din trasura, ér Szilvay se radiemá de bratiulu lui Székelyhidy, care i si strinse man'a amicalu.

Damele se sarutara, si dómn'a Szilvay aruncá o cautatura prin curte, dar nevedindu acolo decátu o trasura straina, dise:

— Dóra noi suntemu cei d'antái!

— Ba nu, — respunde Irma, — dlu Zimbranu a sositu de multu.

— Scii frate, — incepú a dice Szilvay lui Székelyhidy, — damele nu pré au datin'a a se infatisia nicairi precisu. Eu dara am impinsu aratatoriulu orologiulu cu o óra mai nainte, cá nu cumva sè intardiamu. Hahaha!

— Fórte bine ai facutu, — respunde Székelyhidy.

(Va urmá.)

S A E O N U ?

Calindarul septymanei.

Duminică Sf. Parinti, Evang. Ioanu Cap. 17 st. 1 - 13.

Dumin.	16 28	Sf. Theodor.
Luni	17 29	Apost. Andronicu (incepe Mosii).
Marti	18 30	Sf. Ierom. Teodot, Petru si Dionisiu.
Mercuri	19 31	Ier. Patriciu.
Joi	20 1	Mart. Thalaleu. D
Vineri	21 2	(+) Imp. Constantin si Elena.
Samb.	22 3	Mart. Vasilisc. (Sambeta Mosiloru.)

Curierul modei.

Scump'a mea amica! Dilele calde nu mai vreu sè sosésca, ma in septyman'a trecuta a fostu atâtu de frigu, încâtu parea că suntemu in mijloculu ernei. Credu, că tu vei fi sciindu mai bine acest'a, căci gerulu de siguru a facutu paguba mare si in gradin'a ta.

Din caus'a frigului nici in moda n'a pututu inca sè intre vr'o schimbare mare. Cele mai portate stoffe sunt: cachmir, beige si serge, la cari spre decoratiune se ia grosgrain si catifea. De a supra rochiei de una colóre arare ori se vede vr'o tunica vargata, dar si atunce vergelele sunt de aceea-si colóre cu rochi'a.

Croiulu inca nu multu s'a inschimbatu. Tóta stramutarea e aceea, că pe tali'a pantierata acuma se póta niste fichu-uri mici si scurte, cari nu sunt impresorate in giurulu taliei, dar capetele scurte dinainte sunt legate si de-a supra pe peptu inzestrate cu unu buchetu de flori séu de panglice.

Aceste fichu-uri se facu din crepp-lisse albu, se decoréza cu dantele séu fodre, séu din stof'a rochiei, cu ciucuri séu cu alte decoratiuni de asemene soi.

Tunic'a acuma in adeveru are forma de zadia (Schürze), dinainte adeca mai de multe ori e fórté lunga, dar se croiesce atâtu de angusta, încâtu rochi'a dinnapoi remane de totu neacoperita.

Déca rochi'a e neteda, tunic'a e lunga; dar a supra rochiei decorate tunic'a trebue sè fia lunga.

Peleríle au feliurite forme si trebue puse pe capu in mai multe feliuri; pelerí'a de peru de calu negru, nalta, cu parati ingusti si netedi, inzestrata giuru impregiuru cu o panglica lata de catifea cu masle si dinapoi cu dóue aripe, — se póta trasa josu pe frunte; pelerí'a de paie, négra, cu parati dinainte lati, dinapoi mai angusti, acoperita de-a supra cu masle mari de grosgrain negru si crengi de migdale in florinde, ér dinainte inzestrata cu o cununa de flori de migdale, — astu-felu de pelerí'a se pune de totu napoi, tocmái pe conciu; pelerí'a de paie, négra, cu impletitura fina, nu asiá innalta si giuru impregiuru cu parati in o forma si inveliti cu catifea négra, de a supra cu masle mici de catifea si o péna mare de strutiu, ér din laintru de partea stanga niste male de panglice vênete deschise si degrosgrain din colóreá crème, — acésta pelerí'a se póta asiá, că in partea drépta vine josu pana la urechia, ér in stang'a maslele aplicate ajungu mai pana pe mijloculu capului.

Si ast'a siede fórté bine, mai alesu fetieloru tinere si viale.

Mai sunt si alte forme de peleríi. Dar cine ar puté insirá pe tóte?

Intre altele sunt si de acele, cari dinainte se tragu pe frunte si numai dinapoi se decoréza cu flori o parte a paratiloru.

Dar destulu atâta!

A ta

Alesandrina.

B o m b ó n e.

Iubitoriulu de arte: (in atelieriulu pictorului) Portretulu e lucratu escelentu. Dar én spunc-mi, cum ti-ai pututu alege unu modelu atâtu de uritu?

Pictorulu: Portretulu acest'a represinta pe mama-mea.

Iubitoriulu de arte: Pardon! Asiu fi pututu sè ghicescu acést'a numai decâtu, căci sémena asiá de bine dtale.

Advocatulu: (catra acusatulu) Povestesc-mi dara cum s'a intemplat.

Acusatulu: Asiá dara in societatea a doi amici...

Advocatulu: De ce-i numesci amici? Di mai bine, că in societatea a doi complici, doi banditi!

Acusatu: Cum ti-place. Amendo au fostu advocati.

X. dupa ce luase bacalaureatulu — ni povestesc „Telegrafulu“ din Bucuresci — fusesc tramisu de parintele seu la Paris sè invetie art'a lui Esculapu. Sè vedemu cum invetia!

Peste unu anu, tatalu vine la Paris, gasesce pe fiulu seu, a casa incungiuratu pana in gátu numai de tratate de medicina.

— Fiulu meu, o sè te rogu acuma sè lasi putinu studiulu, — disc parintele, — sè me plimbi si pe mine prin Paris, sè vediu si eu minunile acestui mare orasiu.

— Cu mare placere, tata, — respunde fiulu dându cu piciorulu in carti.

Mersera a dóu'a di pe la o multime de edificiiuri, vediura multe statui, in fine ajunsera inaintea unui edificiu mare si posomoritu.

— Dar astea ce o fi, fiulu meu? — intrebà parintele.

— Vedi, asta nu o sciu tata, — disc X., — dar sè intrebú pe sergentulu de di. Elu mi-va spunc. Se duse si lu-intreba.

— Facultatea de medicina, — respunde agentulu politiei c'o voce resunatória.

Si tata-seu lu-tramisese sè invetie medicin'a!

C E E N O U ?

Principele de coróna Rudolf va plecá dilele viitórie la Miramare, unde s'au si facutu pregatirile de primire. Dupa alte sciri, cari inse inca nu sunt positive, Maj. Sa regin'a inca va petrece câte-va septymani in acestu castelu pomposu.

Tiarulu Russiei a sositu la báiile de la Ems, unde se astépta si imperatulu Vilelmu.

Principessa'a de Wied, mum'a Dómnei Románei a sositu la Bucuresci si a trasu la palatulu de la Cotrocáni, sè petréca langa august'a sa fica.

Isabella, ex-regin'a Spaniei, nu peste multu érași se întórce din Paris in Spania, si a nume in alcazarulu de Sevilla in Andalusia. Inse mai nainte de a merge acolo, va petrece câte-va septemani in vr'o baia de mare.

La siedintí'a publica solemna a societáti „Petru Maioru“, ne onorara cu placut'a loru presintia inca urmatóriele dame: Gojdu, contessele de Odeschalchi, sororile Ioanescu, Kopperly, Kutassi, Komócsy, Iseux, Békésy si Ilca Fehér.

Unu geru cumplitu a fostu in nóptea de 7/19 maiu spre sambeta in 8/20, care ni-o facutu daune enorme in tíer'a intréga, si mai cá a nimicitu sperantiele economiloru dar mai vêrtosu acelorú cu vinie si cu gradini. In urmarea acestei lovituri numai decátu incepura a se urcá rapede pretiurile granelorú si a legumelorú. Nu scimu, ce va mai urmá inca!

In Oradea-mare incepe sè grasseze versatulu negru. Pan'acuma mai multi insi au cadíutu victim'a acestei epidemii infricosiate.

Spesele esundării din Budapesta s'au urcatu la o suma de 107,216 fl. si 70 cr. Frumósa suma aruncata asiá dicéndu numai in ventu.

„Bene Merenti“, adeca medali'a romana fondata de curendu la Bucuresci pentru distinctiuni literarie si artistice, s'a conferitu dilele trecute urmatoriloru, si a nume class'a prima parintelui Melchisedec episcopulu Dunarei-de-josu, si dloru: A. Treboniu Laurianu decanulu facultáti de litere in Bucuresci, Demetriu Gusti fostu ministru de instructiunea publica, Cesaru Boliac fostu presiedinte alu comitetului archeologicu, B. P. Hasdeu directoru alu revistelorú „Column'a lui Traianu“ si „Revist'a científica si literaria“, dr. A. Fetu membru alu Societáti academice, Teodoru Aman pictoru, Georgiu Sion barbatu de litere, Mateiu Millo artistu dramaticu, Grigoriu Stefanescu professoru la facultatea de sciintie in Bucuresci, colonelulu Slaniceanu directoru generalu alu scólei militare in Romania; medali'a de merite, class'a a dóua s'a conferitu dloru: G. Tatarescu pictoru si M. Pascaly artistu dramaticu.

Érași Bene Merenti! Monitoriulu oficialu alu Romaniei publica érași patru decrete Domnesci, prin cari se acórdá dloru M. Cogalniceanu, Al. Orescu, P. S. Aurelianu si St. Falcoianu medali'a „Bene merenti“ classa I.

Sava inca a esundatu, si de la Carlstadt pana la Sisecu a facutu pagube grozave.

Junimea din Naseudu a tinutu la 15 maiu unu maialu, la care au participatu multi.

Sesonulu báiloru in anulu aceste nu se incepe sub auspicie bune. In septeman'a trecuta a fostu asiá de frigu, incátu mai multe nopti a inghiatu. La Sliaciu sesonulu se deschise la 24 l. c., la Coritnitia in 1 iuniu, la Mehadia in 15 l. c., la Balaton-Füred in 21 l. c., pe insul'a Margaretei la 15 l. c., din Karlsbad se scrie, cá numerulu óspetiloru acolo dejá s'a urcatu la 2647, de si e frigu, ma a si ninsu.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Georgiu Petrescu, advocatu in Bucuresci, s'a cununatu cu domnisióra Ana Iacobu Fetu.

Dlu N. Mavrocordatu locotenentu in armat'a

romana, la 4 maiu a serbatu cunun'a sa cu domnisióra Marióra Ciocarlanu, in beserie'a de la Sarindari in Bucuresci.

Dlu Emanuilu Stefanescu a condusu la altaru in Bucuresci pe domnisióra Eugenia Stadl.

Biserica si scóla.

O fundatiune nóua. Avramu Maxinu, fostu protopopu si canonicu onorariu din Timisióra, pe langa angustele sale vinite parochiale, cu o economía parsimoniala, a pututu totusi lasá familieci sale 3000 fl., si acést'a a adus'o in legatura si cu unu scopu filantropicu nationalu. Si a nume famili'a sa, care sta din 3 membrii, are dreptulu a dispune numai de fructele capitalului, ér insu-si capitalulu remane nealienabilu, cá „fundatiune Maxiniana“ spre a dá — dupa mórtea celor 3 membrii ai familieci — in totu anulu câte dóue stipendie pentru doi studinti romani. Acésta fundatiune se va administrá de catra capitulu din Lugosiu. Piulu fundatoriu a avutu intentiunea sè-si eternizeze prin acésta fundatiune si numele a doi fii pré iubiti ai sei, morti amendoi in flórea vietii lorú: Alesandru si Georgiu; prin urmare cele dóue stipendie se voru numi: „Stipendiulu Alesandru“ si „Stipendiulu Georgiu.“ Nobila mangaiera a unui parinte, lovitú — prin perderea fiiloru sei — in simtientele cele mai delicate ale animei sale. Sè-i mai dicemu inca odata: In eternu amintirea lui!

Irina Nagy, fic'a unui proprietariu magiaru din comitatulu Mosiony, a recursu la ministeriulu de culte pentru concessiune de a puté face esamenulu de maturitate, cáci dins'a voiesce sè-si urmeze studiele la universitate.

O mappa oprita. Ministrulu de culte a opritu intrebuintiarea in scólele sêrbesci a unei mape compusa de G. Georgeviciu. Mapp'a represinta partile sêrbesci.

Societati si institute.

Societatea de lectura din Clusiu a gimnasistiloru romani va tiné in a dóua di de Rusali (6 jun. st. n.) o siedintia publica dupa programa urmatória: 1) „Cuventu de deschidere“, rostitu de presiedintele Mihali, stud. de clas'a VIII. 2) „Descéptate Romane“ intonatu de corulu vocalu. 3) „O privire de pe Carpati“ declamatiune. 4) „Sciintí'a 'mpreunata cu religiositatea face pe omu fericitu“ disertatiune (premiata de dnulu protopopu Gavrilu Popu cu unu galbenu) rostita de autorulu Petru Dulfu, stud. de clas'a VIII. 5) „Pandurulu cersitoriu“ poesía de Eugeniu Cadaru, declamata de Ioane Haragosiu stud. de clas. VIII. 6) „Romanu verde cá stejarulu“ intonatu de corulu vocalu. 7) „Despre insemnatatea educatiunii in vietí'a unui poporu“ disertatiuna (premiata cu doi taleri) rostita de autorulu Teodoru Mihali. 8) „Echouri de suspine“ poesía de Popiliu, declamata de Aureliu Orianu, stud. de clas. VIII. 9) „Plcarea in batalia“ fragmentu din o poema epica, cetitu de autorulu Petru Dulfu, stud. de clas. VIII. Dupa aceste va urmá 10) o represintatiune teatrala: „Vladutiulu mamei“ comedía originala intr'unu actu de V. Alesandri; si in fine 11) „Cuventu de inchidere“ rostitu de Vasiliu Pavelu stud. de clas. VII.

Societatea Inocentiu M. Cleiniana a teologiloru din Blasiu a tinutu la 17 Maiu siedintia publica, cu declamatiuni, cantece si disertatiuni interessante.

Societatea de lectura „Petru Maioru“, a juni-

mei romane din Budapesta, va tiené in 16,28 maiu, la 4 óre d. m. siedinti'a sa de incheiare, fiindu-cà anulu scolasticu se termina cu finea lui maiu.

Literatura.

Carti scolarie. La Iasi a aparutu editiunea a diecea din „Metod'a noua de scriere si cetire,” pentru usulu clasei I primare, de institutorii: I. Crénga, C. Grigorescu, G. Ienachescu, N. Climescu, V. Receanu si A. Simionescu. Pretiulu 50 bani. — Totu acolo in curendu va aparé: „Povatiuitoriulu la cetire prin scriere dupa sitem'a fonetica,” de institutorii G. Ienachescu si Ioanu Crénga.

„**Vae Secatureanu**,” canteceulu de I. Janovu, se afla de vendiare prin librarfiile din Iasi.

Dinariulu „Press'a” din Bucuresci a incetatu indata-ce ministeriulu Florescu, pe care l'a sustinutu, si-a datu dimissiunea.

Dlu P. S. Aurelianu a publicatu dilele trecute o importanta lucrare agronomica, intitulata „Bucovina,” descriere economica, insotita de o charta.

La Bucuresci a aparutu de sub tipariu urmatioriulu opu: „Conspectu a supra literaturii romane si scriitorilor ei, in ordine chronologica,” partea II, de Vasile Gr. Popu. Déca ni se va tramite, vomu publicá o recensune a supra lui. Acuma insemnám, cá pretiulu e 3 lei.

Dlu Ioanu Tuducescu, cunoscutulu bravu invetiatoriu in Lipova, éراسi a scosu de sub tipariu unu manualu didacticu, si a nume: „Introducere in economia,” destinatu pentru scólele poporale romane. Pretiulu 20 cr.

Teatru.

Teatrulu romanu din Bucuresci si-a inchisu stagiunea, care abia a duratu dóue luni si jumetate. Publiculu n'a spriginitu de felu pe dlu Pascaly. Acuma in teatrulu celu mare jóca o trupa francesca, care represinta operete frivole, si teatrulu totu-de-una e plinu.

Industria si comerci.

La espositiunea din Philadelphia nu iéu asiá multi ómeni parte precum s'ar fi asteptatu. La deschidere, adeca in 10 maiu au asistatu 50,000 de ómeni, in 11 maiu numai 14,713, in 12 maiu 10,242 si in 13 maiu 11,650 de ómeni.

Economia.

Muscele columbace in primaver'a acést'a facura mari escursiuni, si se aratara si prin unele parti ale Ardélului, facédu pagube mari intre vite.

Locustele s'au ivitu in 15 judetie din Romania, de la Cahul si pe tóta marginea Dunarii pana Doljiu.

Suvenirea mortiloru.

Amalia Alessandrescu-Cormosiu n. Lupanu, soci'a dlui Demetriu Alessandrescu-Cormosiu, a repausatu in St. Anna langa Muresiu, la 14 maiu, in etate de 21 ani.

Gergon Milly, inventatoriulu lumineloru „milly” a muritu in septeman'a trecuta la Paris.

Ghicitura numerica

de Emilia Popu n. Marcusiu.

O10 o11a12ie! O13u14 15e18ié10a!
13e15e918 10i17io10e12 e15o1218e12i18,
15ai12a 11i15ii o 9o'1018'a 11a10a
I1216ii 18o10u'18ia19 10e17a18i18?

12uai18u ó10e 18ié10 a10o11a12a,
13e918u 14a19o1018iai 12ai18ei 16ii!
15ea1015a o13a18a, a1414a10 11a9u12a,
9'18i20o10 10e919u12 13e9u18e 13e11ii.

13. 12.

Deslegarea ghiciturei de siacu din nr. 16 :

Trecutu-au sece multe si multe ginti barbare
Peritu-au blastemate de cei ce i-au strivitu;
Ér vechile popóre c'a scopululu in mare
Remasu-a neclatite din loculu loru iubitu.

Ar. P. Densusianu.

Bine au ghicitu-o dómnele si domnisiórele : Amalia Lipovanu, Nina Cogiocariu, Ermina Popescu, Eufrosina Baltescu, Maria Lazarescu, Maria Cernatescu, Eufrosina Licescu, Agaftica Micsiunescu, Nina Muresianu, Marta Popoviciu, Eufrosina Gligorescu, Veturia Avramescu, Cleopatra Vinereanu, Agaftia Popescu, Maria Crisianu, Sofia Abrudanu, Olga Ardefeanu, Zoe Dimbu.

Post'a Redactiunii.

Dlu P. D. in Clusiu. Vomu intrebuintiá din ele pe rondu candu va fi locu.

Dlu G. Ch. in Galati. Cu cartile cerute nu putemu servi. Pretiulu foi nóstre este insemnatu in frunte.

Dsiórei E. P. in Tintári. Cartea ceruta se va tramite in lun'a víitória.

Dlu I. S. in Tr. Nu-mi dai adresa buna, si totusi te miri, cá respectivulu n'a primita fói'a. S'a tramisa a dóua óra.

Dlu C. M. in C. Nu e cu putintia.

Nr. 5 din „Siedietóre”, aparutu la 1 maiu contine aceste: Scóla-te, Romane! poesia de Iosifu Vulcanu, — Rugatiunea crismariului, de Iticu, — Siepte bóle de capetania ale sufletului, de unu preotu, — Ténguirea feciorului avutu, dara prostu, — versu de plugariulu Gavrilu Micescu, — Invetiaturile lui Mosiu Martinu, pentru economi, — Doine de la Toplitia, tramise de Nicolae Reu, — Salcea si stejariulu, fabula, — Hodoroscu si Troscu, — Ciumelitori, de Alecsa Latesiu, — Ce e nou in tiéra si in lume? — Unu talhariu, anecdota, — Respunsuri, — Calindarululu lunei lui maiu. — Rugám, si de astadata pe dñii preoti, notari si invetiatori a respandi acésta fói'a in poporu. Pretiulu ei pe unu anu este numai 1 fl. Esemplare complete se mai afla.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tierei nr. 39.